

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.005.02.2022

Jacek Wójcicki
Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego
Urząd Miasta
ul. Sikorskiego 4,
66-400 Gorzów Wielkopolski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/005 Zapewnienie całodobowych warunków pobytowych i opiekuńczych osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność w województwie lubuskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta w Gorzowie Wielkopolskim ul. Sikorskiego 4, 66-400 Gorzów Wielkopolski,
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Wójcicki, Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, od 1 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane w celu zapewnienia osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność, usług całodobowego pobytu i opiekuńczych. 2. Świadczone osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność usługi całodobowego pobytu i opiekuńcze. 3. Nadzór nad zapewnianiem osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność usług całodobowego pobytu i opiekuńcze.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (I półrocze) oraz okres wcześniejszy lub późniejszy, jeżeli dotyczą zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Bogumiła Leszczyńska-Konczanin, główny specjalista, upoważnienie do kontroli nr 106/2022 z dnia 17 października 2022 r. (akta kontroli str.1-6)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Miasto Gorzów Wielkopolski (dalej Miasto) zorganizowało i podejmowało działania w kierunku zwiększania dostępności pomocy społecznej udzielanej w formie usług całodobowego pobytu i opiekuńczych. Corocznej ocenie podlegały zasoby pomocy społecznej służące m.in. realizacji ww. form pomocy społecznej, a w strategii rozwiązywania problemów społecznych dostrzeżono potrzebę ich zwiększania. W trakcie kontrolowanego okresu ilość mieszkań i miejsc pobytu w mieszkaniach chronionych wzrosła, w tym w wyniku pozyskania środków zewnętrznych na ten cel. Ponadto Miasto przygotowywało się do stworzenia dodatkowych miejsc opieki całodobowej poprzez utworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego – w tym celu skompletowano dokumentację projektowo-kosztorysową.

Liczba prowadzonych domów opieki społecznej i liczba przygotowanych miejsc pobytu w tych domach w kontrolowanym okresie nie zmieniała się. W latach 2019-2022 kolejka osób oczekujących na przyjęcie do domów pomocy społecznej zmniejszała się. W 2022 r. oczekiwanie na przyjęcie dotyczyło tylko domu pomocy społecznej o profilu dla osób przewlekle psychicznie chorych (oczekiwało kilka osób).

Kontrole warunków bytowych przeprowadzone w jednym z domów pomocy społecznej oraz w mieszkaniach chronionych potwierdziły spełnianie wymogów przepisów prawa w tym zakresie. Przypadki niepełnego dostosowania warunków bytowych do wymogów - stwierdzone w jednym z budynków domu pomocy społecznej - wynikały z ograniczeń architektonicznych.

W toku kontroli ustalono ponadto, że Miasto udzieliło dotacji celowej organizacji pozarządowej, świadczącej na terenie Gorzowa Wielkopolskiego usługę całodobowej opieki nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną, z naruszeniem przepisów prawa. Dotację celową przekazywano na realizację zadania publicznego bez wskazania formy pomocy społecznej, w ramach której – w myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej – miała być ona wykonywana oraz wymogów formalnych niezbędnych do realizacji tej opieki.

W kontrolowanym okresie, obejmującym okres pandemiczny, nadzór nad funkcjonowaniem kontrolowanych form pomocy społecznej sprawowany był głównie w formie monitorowania i nadzorowania na bieżąco wykonania planów finansowych, prawidłowości sporządzanej sprawozdawczości, wykonania wniosków pokontrolnych wydanych przez podmioty zewnętrzne, rozliczeń udzielonych i otrzymanych dotacji celowych. W ramach prowadzonego nadzoru, przede wszystkim przez pracowników Wydziału Spraw Społecznych Urzędu, nie stwierdzono podwyższonego ryzyka wystąpienia nieprawidłowości, wskazującego na konieczność wzmocnienia nadzoru poprzez przeprowadzenie badań kontrolno-audytowych. Niemniej przyjęte do oceny ryzyka założenia nie zawierały pełnych danych o wszystkich obszarach funkcjonowania DPS, co powoduje, że ocena była niepełna.

Prezentowane w sprawozdaniach z zakresu pomocy społecznej dane dotyczące mieszkań chronionych obarczone były niewielkimi błędami, które nie zniekształcały informacji o skali i zakresie udzielanej pomocy.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane w celu zapewnienia osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność, usług całodobowego pobytu i opiekuńczych.

Opis stanu faktycznego

1.1. Kontrola NIK ukierunkowana była na prawidłowość zapewnienia całodobowego pobytu i opieki osobom potrzebującym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność w ramach następujących form pomocy społecznej:

- domy pomocy społecznej,
- centra opiekuńczo –mieszkaniowe,
- rodzinne domy pomocy,
- mieszkania chronione.

Miasto prowadziło dwie z ww. form całodobowego pobytu – domy pomocy społecznej i mieszkania chronione.

(akta kontroli str. 93-101)

1.2. Informacje o liczbie miejsc w poszczególnych formach całodobowej opieki, liczby osób korzystających - stosownie do wymogu w art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴ - przedstawiano w corocznie opracowywanych ocenach zasobów pomocy społecznej. W dokumentach tych nie zawarto jednoznacznej oceny adekwatności liczby przygotowanych miejsc w stosunku do wszystkich zdiagnozowanych potrzeb. Jednocześnie żaden ze sformułowanych w ocenach wniosków nie dotyczył domów pomocy społecznej (dalej również DPS), jak również mieszkań chronionych.

(akta kontroli str. 7-43)

W ocenie zasobów pomocy społecznej – według wyjaśnień złożonych przez Zastępcę Prezydenta Miasta ds. Społecznych – Miasto uwzględniało najpilniejsze i priorytetowe potrzeby do realizacji zadań w obszarze pomocy społecznej, nie zidentyfikowano istotnych problemów wymagających pilnych działań w obszarze funkcjonowania domów pomocy społecznej i mieszkań chronionych.

(akta kontroli str.371-377)

1.3. Kwestia potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem ich niepełnosprawności, choroby lub wieku była uwzględniona w Strategii rozwiązywania problemów społecznych⁵, o której mowa art. 16b ustawy o pomocy społecznej.

W dokumencie tym wskazano na potrzebę zapewnienia całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym⁶ poprzez:

- utworzenie dla osób z upośledzeniem umysłowym, wymagających całodobowej opieki, nie mogących ze względu na stan zdrowia korzystać z mieszkań chronionych, całodobowego domu pomocy społecznej z miejscami okresowego pobytu o charakterze pogotowia sytuacyjnego;
- tworzenie specjalistycznych mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych, w tym mieszkań wspomaganych – jako efektywniejszej

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm.

⁵ Polityka Społeczna Gorzowa Wielkopolskiego 2023+, zatwierdzona uchwałą Nr XXVIII/366/2016 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 29 czerwca 2016.

⁶ W ramach celu strategicznego B.2 Włączyć i wesprzeć gorzowian z niepełnosprawnościami i ich rodziny.

ekonomicznie i społecznie pomocy w porównaniu do całodobowych domów pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 44-55)

Realizując ww. strategię, Miasto rozwijało istniejące formy opieki całodobowej – według wyjaśnień i danych przedstawionych przez Zastępcę Prezydenta Miasta ds. Społecznych – głównie w formie:

- rozwoju mieszkań chronionych (co szczegółowo przedstawiono w pkt 1.9. niniejszego wystąpienia),
- przygotowań do budowy centrum opiekuńczo – mieszkalnego (dokonano wyboru terenu oraz opracowano w 2022 r. dokumentację projektowo-kosztorysową),
- organizacji (po raz pierwszy w 2022 r.) opieki całodobowej z pozyskanych środków z programu rządowego „Opieka wytchnieniowa”⁷.

W Strategii przedstawiono również strukturę wiekową mieszkańców w latach 2009-2014, wskazując na wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym (z 16,0% w 2009 r. do 20,2% w 2014 r.).

Potrzeby seniorów zdiagnozowano m.in. na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego. W strategii nie wskazano na występowanie problemu zapotrzebowania na opiekę całodobową ze względu na podeszły wiek mieszkańców.

(akta kontroli str. 58-77)

1.4. W całym kontrolowanym okresie Miasto prowadziło dwa domy pomocy społecznej. Przygotowano w nich łącznie 326 miejsc pobytu, w tym:

- DPS nr 1, dysponujący łącznie 236 miejscami – dom o profilu dla osób niepełnosprawnych fizycznie i osób przewlekle somatycznie chorych,
- DPS nr 2, dysponujący 90 miejscami – dom z przeznaczeniem dla osób przewlekle psychicznie chorych.

Według stanu na koniec lat 2019-2021 oraz na 30 czerwca 2022 r. w prowadzonych przez Miasto DPS-ach przebywało odpowiednio: 280, 235, 253 oraz 248 mieszkańców Miasta.

Mieszkańcy Gorzowa Wlkp. byli również kierowani i umieszczani w DPS prowadzonych przez inne podmioty, poza terenem Gorzowa Wlkp. Według stanu na koniec lat 2019-2021 oraz na 30 czerwca 2022 r. w ww. DPS-ach przebywało 82, 81, 83 oraz 87 osób.

(akta kontroli str. 78-79)

Stopień wykorzystania miejsc pobytu wyniósł:

- w DPS nr 1 – w roku 2019 wyniosło 100%, w roku 2021 – 92,8% i zmniejszył się do 89,4% na 30 czerwca 2022 r.,
- w DPS nr 2 – poza końcem roku 2020 – był niemalże 100%.

Najwięcej osób oczekujących na przyjęcie odnotowano w sierpniu i wrześniu 2019 r. – po 20 osób do DPS nr 1 oraz odpowiednio 10 i 13 osób do DPS nr 2. Od kwietnia 2021 r. występowały pojedyncze przypadki osób oczekujących na przyjęcie do DPS Nr 1, najczęściej dotyczyło to osób, które odkładały datę przybycia; w przypadku DPS nr 2 - w zależności od miesiąca, na przyjęcie oczekiwało od jednej do sześciu osób z powodu braku wolnych miejsc.

(akta kontroli str. 78-79)

1.5. Na utrzymanie DPS Miasto poniosło wydatki⁸ w następujących wysokościach:

⁷ Nie kontrolowano realizacji tego zadania.

⁸ W ramach rozdziału 85202 klasyfikacji budżetowej wydatków.

- rok 2019 – 17.468,4 tys. zł, w tym wydatki remontowe 633,8 tys. zł oraz inwestycyjne 86,6 tys. zł, finansowane z własnych środków,
- rok 2020 - 19.824,6 tys. zł, w tym wydatki remontowe 401,0 tys. zł oraz inwestycyjne 262,7 tys. zł, finansowane z własnych środków,
- rok 2021 – 21.221,8 tys. zł, w tym wydatki remontowe 472,2 tys. zł oraz inwestycyjne 215,5 tys. zł, finansowane z własnych środków,
- I półrocze 2022 r. – 10.531,8 tys. zł; w okresie tym nie poniesiono żadnych wydatków remontowych i inwestycyjnych.

(akta kontroli str. 80-86)

1.6. Co roku, zgodnie z art. 60 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej - do końca I kwartału roku, ogłaszano w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego, zarządzenia Prezydenta Miasta w sprawie ustalenia średniego, miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie miasta Gorzowa Wlkp. Koszt ten systematycznie wzrastał. Wysokość ogłoszona w 2022 r. dla DPS 1 oraz DPS 2 wyniosła odpowiednio 5.995 zł i 5.170 zł. Koszt ten był wyższy o odpowiednio 44,4% i 36,7% w stosunku do ogłoszonego w 2019 r.⁹.

(akta kontroli str. 80-86)

Dochody Miasta z tytułu odpłatności za pobyt w DPS stanowiły od 43,2% wydatków ogółem obu DPS¹⁰ za rok 2019 do 30,6% za I półrocze roku 2022. Najniższy poziom pokrycia wydatków dochodami z odpłatności wystąpił w roku 2021 i wynosił 26,5%.

Według stanu na koniec 2022 r. tylko czterech mieszkańców Gorzowa Wlkp. (wraz z członkami rodziny, na których ciążyły obowiązki alimentacyjne) w pełni finansowało swój pobyt w domach pomocy społecznej. W pozostałych przypadkach Miasto współfinansowało te pobyty.

(akta kontroli str. 80-86)

W kwestii znaczącego wzrostu wysokości średniego kosztu utrzymania mieszkańca Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że na wzrost wpływ miały m.in. wzrosty kosztów wynagrodzeń, które w latach 2021 i 2022 podyktowane były przede wszystkim sytuacją pandemiczną i wypłatą dodatków covidowych dla personelu medycznego oraz wzrosty kosztów zakupu energii.

(akta kontroli str. 371-377)

1.7. Miasto nie przystąpiło do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Centra opiekuńczo-mieszkalne”.

Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że Miasto nie przystąpiło do ww. programu z uwagi na niespełnienie wymaganych kryteriów ogłaszanych w naborach do Programu. Obecnie Miasto posiada całość dokumentacji, w tym odpowiednie pozwolenia i zgody na rozpoczęcie inwestycji, wymagane dotychczas w ramach prowadzonych naborów i może przystąpić do ww. Programu. Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych dodała jednak, że przystąpienie do ww. Programu uzależnione będzie od możliwości finansowych Miasta, w tym wysokości wymaganego wkładu własnego na realizację zadania.

(akta kontroli str. 93-101)

1.8. Miasto nie prowadziło rodzinnych domów pomocy, jak również nie realizowało Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. Program rozwoju

⁹ Dz. Urz. Województwa Lubuskiego: z 2019 r. poz. 795, z 2020 r. poz. 936, z 2021 r. poz. 639, z 2022 r. poz. 565.

¹⁰ Rozdział 85202 klasyfikacji budżetowej wydatków.

rodzinnych domów pomocy. Na terenie Gorzowa Wlkp. nie funkcjonowały rodzinne domy pomocy.

(akta kontroli str.93-101)

Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że aktualnie funkcjonujące na terenie Miasta domy pomocy społecznej dysponują wystarczającą liczbą miejsc i zabezpieczają potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Uruchomienie nowych placówek spowodowałoby generowanie dodatkowych kosztów, które obciążąłyby budżet Miasta.

(akta kontroli str. 371-377)

1.9. Według stanu na 30 czerwca 2022 r. Miasto prowadziło pięć mieszkań chronionych, w tym trzy treningowe i dwa wspierane, w których łącznie przygotowano 16 miejsc pobytu. Na przestrzeni lat 2017-2022 ich liczba wzrosła o dwa mieszkania i sześć miejsc pobytu.

(akta kontroli str. 87-88)

Dwa z pięciu mieszkań chronionych utworzonych zostało z wykorzystaniem środków Programu kompleksowego wsparcia rodzin „Za życiem”¹¹, w ramach działania 4.7 Tworzenie mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych. W okresie objętym kontrolą Miasto – na podstawie umowy zawartej z Wojewodą Lubuskim¹² - uzyskało wsparcie finansowe w formie dotacji w wysokości 140,0 tys. zł¹³ na utworzenie jednego z nich¹⁴, przeznaczonego docelowo dla pięciu osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 93-101,109-115)

Miasto utworzyło mieszkanie zgodnie z ww. umową, wnosząc minimalny, umowny udział własny w realizację tego zadania w wysokości 30%. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 165,3 tys. zł, w tym ze środków budżetu państwa wydatkowano 115,7 tys. zł, a wkład własny wyniósł 49,6 tys. zł. Struktura wydatków przedstawiała się następująco:

- roboty budowlane – 109,4 tys. zł,
- wyposażenie mieszkania – 52,0 tys. zł,
- nadzór inspektora budowlanego – 3,9 tys. zł¹⁵.

Miasto rozliczyło dotację otrzymaną od Wojewody Lubuskiego 23 grudnia 2019 r., następnie dokonało korekty tego rozliczenia pismem z dnia 10 lutego 2020 r. Korekta zawierała dane zgodne z dokumentacją finansową. Zwrot niewykorzystanej kwoty dotacji w wysokości 2,6 tys. zł przekazany został na rachunek Wojewody Lubuskiego w terminie umownym, dnia 7 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 116-134)

Realizując ww. umowę Miasto zobowiązało się – na podstawie postanowień § 3 pkt 6 - do prowadzenia ww. mieszkania chronionego wspieranego przez okres co najmniej 10 lat od czasu jego uruchomienia. Ustalenia kontroli potwierdziły, że ww. mieszkanie funkcjonowało jako mieszkanie chronione wspierane.

(akta kontroli str. 109-115, 179-192)

Miasto realizując zadania pomocy społecznej prowadziło mieszkania chronione we współpracy z organizacją pozarządową. Kierowanie osób do mieszkań chronionych następowało w drodze decyzji wydawanych przez upoważnionych pracowników

¹¹ Wprowadzonego na podstawie Uchwały nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. poz. 1250, ze zm.).

¹² Z dnia 7 czerwca 2019 r. nr PS-V-3120.111.2018/UM Gorzów Wlkp.

¹³ Wartość pierwotna, przy całkowitym koszcie realizacji zadania wynoszącym 200,0 tys. zł.

¹⁴ Drugie utworzone w roku 2018.

¹⁵ Nie badano prawidłowości ponoszenia wydatków.

Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie, natomiast organizowaniem i udzielaniem pomocy osobom przebywającym w tych mieszkaniach – na podstawie umów zawartych w wyniku przeprowadzenia konkursów ofert – zajmowała się organizacja pozarządowa. W Mieście nie funkcjonowały procedury wewnętrzne dotyczące zasad kierowania osób do mieszkań chronionych, przy kierowaniu osób do mieszkań chronionych kierowano się obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie.

(akta kontroli str. 78-79, 93-101, 179-192)

Według danych przekazanych przez Miasto, w kontrolowanym okresie nikt nie oczekiwał na skierowanie do mieszkania chronionego. Z informacji zasięgniętych od Przewodniczącego Zarządu organizacji pozarządowej współdziałającej z Miastem w prowadzeniu mieszkań chronionych wynika, że pożądane jest zwiększenie liczby mieszkań chronionych w celu poprawy zakresu i jakości udzielanego wsparcia poprzez utworzenie mieszkania chronionego:

- dla osób chorych psychicznie,
- służącego wyłącznie jako mieszkanie treningowo - adaptacyjne dla potencjalnych mieszkańców,
- dla osób z problemami uzależnień,
- typu kryzysowego, przejściowego - do kierowania osób w sytuacjach nagłych, wymagających natychmiastowej pomocy.

Ponadto Przewodniczący Zarządu wskazał na potrzebę dysponowania chociażby jednym mieszkaniem chronionym, wolnym od barier architektonicznych.

(akta kontroli str. 78-79, 137-143)

W kwestii zwiększania zasobu mieszkań chronionych Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła m.in., że w ostatnich latach przy wsparciu Miasta powstały mieszkania chronione, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, dla osób bezdomnych, dla samotnych matek z dziećmi, które są prowadzone przez organizacje pozarządowe. Pomoc Miasta obejmowała przede wszystkim pozyskanie dotacji ze środków zewnętrznych na utworzenie mieszkania chronionego, przeprowadzenie remontu i wyposażenie mieszkania, dofinansowanie kosztów utrzymania mieszkania. W złożonych wyjaśnieniach Zastępca Prezydent Miasta dodała, że na adaptację lokali znajdujących się w zasobach Miasta potrzeba dużych nakładów finansowych, gdyż substancja mieszkaniowa wymaga przeprowadzenia gruntownych remontów.

W kwestii braku mieszkania chronionego bez barier architektonicznych Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że brakuje lokali pozbawionych barier architektonicznych, a zaadoptowanie dostępnych lokali do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową jest utrudnione.

(akta kontroli str. 371-377)

Miasto ponosiło wydatki na utrzymanie mieszkań chronionych w wysokości równej dotacji celowej przekazywanej organizacji pozarządowej prowadzącej mieszkania. Wynosiły one 60,0 tys. zł rocznie w latach 2019-2020 oraz 64,0 tys. zł rocznie w latach 2021-2022. Koszt ten przeliczony na mieszkańca stanowił kwotę od 500,0 zł w 2019 r. do 410,3 zł w 2021 r. oraz 487,9 zł za I półrocze 2022 r. Korzystanie z pomocy społecznej w formie skierowania do mieszkania chronionego było odpłatne. Dochody z tytułu odpłatności mieszkańców stanowiły od 46,6% za 2019 r. do 39,5% za 2021 r. oraz 36,2% za I półrocze 2022 r. dotacji przekazanej przez Miasto organizacji pozarządowej prowadzącej mieszkania.

Koszt funkcjonowania mieszkań, według sprawozdań rocznych przekazanych przez organizację pozarządową, z uwzględnieniem wkładu finansowego wniesionego w realizację tego zadania przez organizację pozarządową, wyniósł 72,3 tys. zł w 2019 r., 68,4 tys. zł w 2020 r. i wzrósł do 78,5 tys. zł za 2021 r., co oznacza średniomiesięczny koszt utrzymania mieszkańca odpowiednio w wysokości: 602,5 zł,

474,84 zł oraz 503,0 zł. Koszty te nie obejmowały m.in. kosztów napraw, remontów i doposażania mieszkań.

(akta kontroli str. 89,137-142, 211-249)

Zasady odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym określono uchwałą nr LV/676/2017 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 29 listopada 2017 r. Wysokość opłaty zależała od wysokości uzyskiwanych dochodów. W przypadku uzyskiwania dochodów netto na poziomie do kwoty określonej art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jako kryterium dochodowe, tj. do kwoty 776 zł netto (osoba samotnie gospodarująca) lub do 600 zł netto (na osobę w rodzinie) - osoba korzystająca z mieszkania chronionego nie ponosiła opłat z tego tytułu. Wraz ze wzrostem dochodu wzrastał poziom odpłatności – maksymalna opłata to 20% uzyskiwanych dochodów netto w przypadku, gdy ich poziom przekracza 400% kryterium dochodowego. Nie określono maksymalnej wysokości kwoty odpłatności w powiązaniu z kosztem utrzymania mieszkania.

(akta kontroli str. 144-146)

Prezydent Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że Miasto zaktualizuje obowiązujące zasady odpłatności dla osoby korzystającej z mieszkania chronionego, w tym określona zostanie maksymalna kwota, jaką osoba ta może ponieść.

(akta kontroli str. 386-389)

Opłaty za pobyt w mieszkaniu chronionym stanowiły dochód Miasta. Ich wartość wraz opłatami wnoszonymi przez organizację pozarządową z tytułu czynszu za mieszkania chronione od roku 2021 nieznacznie przekraczała wartość wydatków ponoszonych na prowadzenie mieszkań chronionych przez Miasto.

(akta kontroli str. 89)

W kwestii finansowania funkcjonowania mieszkań chronionych Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że ogłoszone przez Prezydenta Miasta konkursy na prowadzenie mieszkań chronionych obligowały oferentów do wniesienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 10% łącznej kwoty realizacji zadania, w tym co najmniej 5% wkładu finansowego (środki własne i/lub środki z innych źródeł). Biorąc pod uwagę powyższe, wyłoniony w konkursie ofert realizator, składając ofertę wykonania zadania publicznego, miał pełną świadomość, że dotacja nie pokrywa w 100% kosztów utrzymania mieszkań.

Zastępca Prezydenta ds. Społecznych wyjaśniła ponadto, że wysokość dotacji ustalana była w oparciu o sprawozdania przedkładane przez organizację pozarządową, prowadzącą mieszkania chronione na zlecenie Miasta, na przestrzeni ostatnich kilku lat. Organizacja zostanie zobowiązana do wykazania wszystkich kosztów, które ponosi w związku z prowadzeniem mieszkań chronionych na zlecenie Miasta, przed ogłoszeniem kolejnego konkursu ofert, planowanego pod koniec 2023 r., co umożliwi zaktualizowanie wysokości kwoty dotacji przeznaczonej na realizację zadania. Dodała, że Miasto przeanalizuje możliwość przeznaczenia na realizację ww. zadania dochodów uzyskiwanych z tytułu opłat uczestników poprzez przekazanie ich realizatorowi lub zwiększenie kwoty dotacji. Ponadto dodała, że na posiedzeniu zespołu ds. polityki mieszkaniowej zostanie zaproponowane zmniejszenie czynszu o 50% dla organizacji pozarządowych, prowadzących mieszkania chronione.

(akta kontroli str. 386-389)

1.10. W zakresie sporządzania sprawozdawczości z zakresu pomocy społecznej dotyczącej funkcjonowania kontrolowanych form opieki całodobowej, Urząd Miasta

odpowiadał jedynie za dane dotyczące mieszkań chronionych. W zakresie tym wystąpiły niewielkie błędy, o czym mowa w sekcji stwierdzonych nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 147-150)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nie w pełni rzetelnie prezentowano dane o liczbie miejsc i osób korzystających z mieszkań chronionych w Sprawozdaniu rocznym z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach (MRPiPS-03) za rok 2020 oraz w Sprawozdaniu Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej (MRPiPS-06) za rok 2021. Różnice pomiędzy danymi zaprezentowanymi w sprawozdaniach a danymi ustalonymi w toku kontroli były niewielkie – liczba przygotowanych miejsc, jak i osób korzystających, wykazana w sprawozdaniach była niższa o jedno-dwa miejsca/osoby.

(akta kontroli str. 87-88, 147-150)

Kierownik Referatu Społecznego, Nadzoru i Zdrowia w Wydziale Spraw Społecznych Urzędu wyjaśniła, że powyższe najprawdopodobniej było wynikiem błędów rachunkowych.

(akta kontroli str.368-370)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Świadczone osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność usługi całodobowego pobytu i opiekuńcze.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Oceny w zakresie spełnienia warunków bytowych prowadzonych przez Miasto mieszkań chronionych i domów pomocy społecznej określonych przepisami:

- rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych¹⁶ - dla mieszkań chronionych (pięciu na datę 30 czerwca 2022 r.),
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej¹⁷ (dalej rozporządzenie w sprawie dps) – dla DPS nr 1,

dokonano w oparciu o przeprowadzone kontrole na podstawie art. 12 pkt 2 ww. ustawy o NIK, przez kontrolerów NIK wspólnie z upoważnionymi pracownikami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp. (dalej PSSE) pod kierownictwem NIK, z wykorzystaniem wyników kontroli przeprowadzonej przez upoważnionych pracowników PSSE na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

(akta kontroli str. 164-174)

2.2. W wyniku ww. kontroli dotyczących mieszkań chronionych ustalono, że:

- powierzchnie ścian, podłóg oraz sufitów wszystkich mieszkań były czyste, bez zabrudzeń, zacieków, pęknięć i ubytków – pomieszczenia utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym;

¹⁶ Dz. U. poz. 822, ze zm.

¹⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 734, ze zm.

- mieszkańcom zapewniono, określone w § 6 ust. 4-6 rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych, wyposażenie mieszkań, do którego należało m.in.:
 - kuchenka, zlewozmywak, chłodziarka, meble kuchenne wraz z naczyniami i sprzętem do przygotowania i spożywania posiłków w kuchniach,
 - łóżko lub tapczan, szafa ubraniowa, krzesła lub fotel w pokojach,
 - natrysk lub wanna, umywalka i miska ustępowa w łazienkach;
- każde mieszkanie wyposażone było co najmniej w jeden telewizor i pralkę automatyczną¹⁸;
- w każdym mieszkaniu pomieszczenia nie były wolne od barier architektonicznych, ponadto cztery mieszkania zlokalizowane były w kamienicach bez wind, na I piętrach lub wysokim parterze, a do jednego mieszkania, jednopokojowego, wejście znajdowało się z zewnątrz budynku, ale przed wejściem znajdował się próg.

(akta kontroli str. 163-174)

Na dzień ww. kontroli (24 listopada 2022 r.) wykorzystanych było 11 z 16 przygotowanych miejsc.

(akta kontroli str. 163-174)

Zdaniem NIK Miasto powinno dysponować przynajmniej jednym mieszkaniem chronionym pozbawionym barier architektonicznych, aby zapewnić dostępność mieszkańcom Miasta z niepełnosprawnością ruchową, mającymi trudności w samodzielnym poruszaniu się.

2.3. W przypadku kontroli, o których mowa w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia przeprowadzonych w DPS nr 1 nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno – higienicznego. Ustalono natomiast, że jeden z budynków oraz trzy jednoosobowe pokoje mieszkalne nie były w pełni dostosowane do wymagań lokalowo-bytowych wynikających z rozporządzenia w sprawie dps, co szczegółowo zaprezentowano w sekcji stwierdzonych nieprawidłowości. Pozostałe ustalone nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania ww. DPS przedstawiono w wystąpieniu pokontrolnym nr LZG-411-005-04.2022 skierowanym do Dyrektora DPS.

(akta kontroli str. 175-178)

2.4. W ramach realizacji zadań pomocy społecznej w formie usług całodobowego pobytu i opieki dla osób wymagających takiego wsparcia ze względu na niepełnosprawność intelektualną, Miasto zleciło na podstawie umowy realizację ww. zadania (jako wsparcie realizacji zadania publicznego) organizacji pozarządowej, bez określenia formy pomocy społecznej, w ramach której ta pomoc miała być świadczona, Ponadto Miasto nie kierowało osób do objęcia wsparciem w ramach tego zadania. Zagadnienie szczegółowo opisano w sekcji stwierdzonych nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 251-268)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzony przez Miasto DPS nr 1, dysponujący łącznie 236 miejscami pobytu, nie spełniał wszystkich wymogów określonych dla budynków i pokoi mieszkalnych DPS, tj.:

¹⁸ W jednym z mieszkań treningowych w dniu kontroli nie było pralki, co według informacji przedstawiciela organizacji pozarządowej prowadzącej mieszkania chronione wynikało z faktu, że pralka zepsuła się i zostanie wymieniona w najbliższym czasie na nową.

- w jednym z budynków ww. DPS istniały bariery architektoniczne w postaci stopnia przed drzwiami wejściowymi oraz schodów na półpiętro wewnątrz budynku, co stanowiło naruszenie § 6 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie DPS,
- powierzchnia trzech jednoosobowych pokoi mieszkalnych była mniejsza od minimalnej wynoszącej 9 m², określonej § 6 ust. 1 pkt 3 lit. a ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 175-178)

W powyższych sprawach Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła m.in., że:

- występujące bariery architektoniczne dotyczą budynku przeznaczonego dla osób sprawnych fizycznie, dla których bariery architektoniczne nie stanowią przeszkód w codziennym funkcjonowaniu, a w przyszłości nastąpi zmiana funkcji tego budynku – nie będzie on zamieszkały przez podopiecznych DPS-u;
- ograniczenia architektoniczne uniemożliwiają przebudowę pokoi w celu zwiększenia ich powierzchni, dlatego w przypadku zmniejszenia liczby osób przebywających w DPS zostanie rozważona możliwość wyłączenia powyższych pokoi z użytkowania; aktualnie podopieczni, którzy zamieszkują te pokoje nie chcą się przeprowadzić do proponowanych im pokoi dwuosobowych, deklarując, że powierzchnia nie stanowi dla nich problemu, ponieważ cenią sobie przede wszystkim zachowanie intymności i prywatności; mając na uwadze zdanie osób mieszkających w powyższych pokojach, na dzień dzisiejszy nie jest planowane ich wyłączenie z użytkowania.

(akta kontroli str.378-381)

2. Miasto powołując się na przepisy ustawy o pomocy społecznej zawarło umowę¹⁹ z organizacją pozarządową, której zlecono realizację zadania publicznego polegającego na zapewnieniu grupie do 10 osób z niepełnosprawnością intelektualną całodobowego wsparcia i opieki, adekwatnie do ich potrzeb. Z postanowień umowy nie wynikało w ramach jakiej formy pomocy społecznej – określonej przepisami art. 17 i 19 ustawy o pomocy społecznej - dotowane zadanie jest realizowane, a w konsekwencji brak było wskazania pełnych wymogów formalnych do realizacji opieki całodobowej przez organizację pozarządową.

(akta kontroli str. 251-268)

Ponadto Miasto nie kierowało osób do objęcia wsparciem w ramach tego zadania – organizacja zajmowała się rekrutacją osób, co było dodatkowo niezgodne z art. 25 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Na realizację zadania wydatkowano po 108,0 tys. zł rocznie w latach 2020-2022.

Dotychczas nie przeprowadzano kontroli merytorycznej realizacji ww. umowy.

(akta kontroli str. 251-264, 274-309, 382-384)

Reprezentująca Miasto w tej umowie Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła m.in., że prowadzona działalność nie wpisuje się wprost w katalog placówek całodobowych, wskazanych w ustawie o pomocy społecznej, dlatego planowane są zmiany w zakresie realizacji zadania. Miasto jest w trakcie analizowania możliwości objęcia inną formą opieki osób potrzebujących, jednak mając na względzie ich dobro, ostateczne decyzje w tej sprawie wymagają odpowiedniego przygotowania.

¹⁹Z dnia 30 grudnia 2019 r. nr 01/NS/2019 o wsparcie realizacji zadania publicznego w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, ze zm.).

Aktualnie całodobowa opieka prowadzona jest w ramach statutowej działalności Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Gorzowie Wlkp. na podstawie Regulaminu organizacyjnego jednostki. Na wniosek organizacji Miasto dofinansowuje zadanie skierowane do osób z niepełnosprawnością, które zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, kwalifikują się do udzielenia wsparcia.

Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła również, że zadanie zlecane jest od kilku lat tej samej organizacji pozarządowej, która ma bardzo duże doświadczenie w działalności na rzecz osób z niepełnosprawnością, terminowo i poprawnie rozlicza przyznane dotacje i jest w stałym kontakcie z pracownikami samorządu. Organizacja prowadzi na zlecenie Miasta Środowiskowy Dom Samopomocy. Do Urzędu Miasta nie wpływają skargi od beneficjentów dotyczące realizacji zadań przez ww. organizację, stąd ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w realizacji zadania przez Stowarzyszenie ocenia się jako niskie.

(akta kontroli str. 382-385)

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto zapewniło wymagane przepisami prawa warunki bytowe osobom przebywającym w mieszkaniach chronionych. W przypadku DPS - nie wszystkie bariery architektoniczne zostały usunięte, a powierzchnia pokoi jednoosobowych nie w każdym przypadku była odpowiednia, co było wynikiem występujących ograniczeń architektonicznych, utrudniających pełne dostosowanie istniejącej infrastruktury do wymogów przepisów prawa. Ponadto stwierdzono, że dofinansowywanie realizacji przez organizację pozarządową zadania publicznego polegającego na sprawowaniu całodobowej opieki nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną, następowało w oparciu o umowę, w której nie określono formy pomocy społecznej, a tym samym warunków niezbędnych do prawidłowej realizacji tej opieki, a do zastrzeżonych Miastu praw nie należało przyznawanie tej formy wsparcia.

OBSZAR

3. Nadzór nad zapewnieniem osobom wymagającym pomocy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność usługi całodobowego pobytu i opiekuńcze.

Opis stanu faktycznego

3.1. Miasto zorganizowało funkcjonowanie nadzoru nad kontrolowanymi formami opieki całodobowej. Czynności w tym zakresie przypisane były:

- Wydziałowi Audytu Wewnętrznego, Kontroli i Analiz Urzędu Miasta, do obowiązków którego należało m.in. realizowanie zapewniających zadań audytowych, czynności doradczych i sprawdzających oraz prowadzenie kontroli kompleksowych, problemowych i sprawdzających organizacji pozarządowych otrzymujących środki finansowe na realizację zadań publicznych,
- dwóm pracownikom Wydziału Spraw Społecznych Urzędu, w tym jednemu z nich prowadzenie spraw związanych z nadzorem Prezydenta Miasta nad jednostkami pomocy społecznej – m.in. nad domami pomocy społecznej, co zostało potwierdzone w zakresie czynności, uprawnień i odpowiedzialności,
- jednemu pracownikowi Wydziału Spraw Społecznych w zakresie terminowego rozliczania udzielonych przez Miasto dotacji celowych m.in. dla organizacji pozarządowej prowadzącej mieszkania chronione; sprawdzeniu

podlegały ponoszone wydatki przedstawione w sprawozdaniach złożonych przez organizacje pozarządowe z warunkami zawartych umów.

(akta kontroli str. 312-317, 324-347)

3.2. W okresie objętym kontrolą Wydział Audytu Wewnętrznego, Kontroli i Analiz Urzędu nie prowadził kontroli kompleksowych, problemowych i sprawdzających oraz czynności doradczych i sprawdzających funkcjonowania domów pomocy społecznej i mieszkań chronionych. Typowanie jednostek do kontroli następowało w oparciu o ryzyko wystąpienia nieprawidłowości, z uwzględnieniem m.in. nieprawidłowości stwierdzonych w toku analizy sprawozdań finansowych czy wyników kontroli zewnętrznych. Ostatnie kontrole w DPS przeprowadzono w 2017 r. oraz w 2018 r.

(akta kontroli str. 318-320)

Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła m.in., że nie planuje się badań audytowo-kontrolnych DPS w 2023 r., placówki mają zostać objęte działaniami kontrolnymi w roku 2024. Dodała, że w przypadku zauważenia jakichkolwiek nieprawidłowości Prezydent Miasta może w każdym momencie zlecić przeprowadzenie nieplanowanej kontroli w tych jednostkach. W przypadku mieszkań chronionych, zgodnie z przyjętym dotychczas cyklem kontrolnym, każde zleczone zadanie publiczne jest kontrolowane co najmniej raz w okresie od rozpoczęcia realizacji zadania do 5 lat po jego zakończeniu. W 2023 r. nie jest planowana kontrola zadania polegającego na prowadzeniu mieszkań chronionych.

(akta kontroli str. 371-377)

3.3. Prawidłowość funkcjonowania kontrolowanych form pomocy społecznej była objęta bieżącym nadzorem sprawowanym przez pracowników Wydziału Spraw Społecznych Urzędu. W ramach czynności bieżącego nadzoru w przypadku DPS m.in. :

- monitorowano poprawność procedowania wnoszonych zmian statutów oraz regulaminów organizacyjnych, w tym sporządzanie projektów uchwał w sprawie zmian statutów, sporządzanie projektów zarządzeń w sprawie regulaminów organizacyjnych,
- monitorowano przebieg wykorzystania otrzymanych środków z tytułu dotacji celowych na zadania zleczone realizowane przez DPS-y ,
- weryfikowano ustalania średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie sprawozdań budżetowych,
- monitorowano przebieg realizacji zaleceń pokontrolnych,
- monitorowano i weryfikowano realizację wydatków, zgodnie z zatwierdzonymi planami finansowymi,
- weryfikowano poprawność sporządzonych sprawozdań jednostkowych miesięcznych, kwartalnych, rocznych RB-28s, Rb27, RB 50, RB –N, RB-Z, RB-ZN oraz bilansu),
- przeprowadzono dwie wizytacje w październiku 2020 r. w zakresie funkcjonowania DPS w warunkach pandemii,
- organizowano spotkania kierownictwa DSP z Zastępcą Prezydenta Miasta ds. Społecznych (dwa w 2019r, oraz 2021 r., pięć w 2022 r.),
- wyjaśniano sprawy związane z wpływem wniosków i skarg.

(akta kontroli str. 322-323)

Bieżący nadzór nad prawidłowością prowadzenia przez organizację pozarządową mieszkań chronionych polegał na sprawdzeniu poprawności w zakresie ponoszonych wydatków przedstawionych w sprawozdaniach rocznych składanych przez organizację pozarządową z warunkami zawartych umów. Zakres udzielanego

podopiecznym wsparcia był monitorowany przez pracowników socjalnych GCPR, realizujących prace socjalną na rzecz ww. osób przebywających w mieszkaniach chronionych.

(akta kontroli str. 78-79, 211, 223-224, 238-239)

Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych wyjaśniła, że w przypadku mieszkań chronionych, zgodnie z przyjętym dotychczas cyklem kontrolnym, każde zleczone zadanie publiczne jest kontrolowane co najmniej raz w okresie od rozpoczęcia realizacji zadania do 5 lat po jego zakończeniu. W 2023 r. nie jest planowana kontrola zadania polegającego na prowadzeniu mieszkań chronionych.

(akta kontroli str. 371-377)

3.4. W kontrolowanym okresie domy pomocy społecznej były kontrolowane przez następujące organy kontrolne:

- Wojewodę Lubuskiego w 2022 r. (DPS nr 2) – kontrola kompleksowa organizacji i funkcjonowania domu, w wyniku której stwierdzono uchybienia w zakresie m.in. sporządzania dokumentacji ewidencji czasu pracy, raportów pielęgniarek, zestawień szkoleń oraz w zakresie warunków bytowych – stwierdzono niewystarczającą liczbę toalet, potrzebę odświeżenia lub remontu niektórych pomieszczeń;
- sędziów sądu rejonowego²⁰ w zakresie m.in. prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej przyjęć i zastosowania przymusu bezpośredniego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, przestrzegania praw osób przebywających w dps, współdziałania z rodzinami i opiekunami tych osób, współpracy z sądami i kuratorami sądowymi, warunków bytowych, prawidłowości załatwiania skarg i wniosków oraz oceny zajęć terapeutycznych – od roku 2021 w wyniku kontroli nie wydawano zaleceń;
- upoważnionych pracowników Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego z Gorzowa Wlkp. w zakresie warunków higieniczno-sanitarnych i żywieniowych; wydawane zalecenia dotyczyły m.in. doprowadzenia do właściwego stanu technicznego pomieszczeń (malowanie sufitów, ścian i parapetów), przeprowadzenia szkolenia dla pracowników w zakresie profilaktyki zakażeń przenoszonych drogą kontaktową, uwzględnienia w jadłospisach posiłków ze zwiększoną ilością warzyw, owoców, produktów mięsnych i kasz, wyeliminowania z jadłospisu wędlin z dużą zawartością tłuszczu, zwiększenia podaży ryb.

Miasto (Wydział Spraw Społecznych) monitorowało realizację zaleceń i potwierdziło ich wykonanie. W przypadku zaleceń w zakresie poprawy warunków bytowych – w ocenie Miasta - były one realizowane w miarę posiadanych możliwości finansowych.

(akta kontroli str. 93-101, 363-366)

Funkcjonowanie mieszkań chronionych nie było kontrolowane przez organy zewnętrzne. Przeprowadzona na zlecenie NIK kontrola mieszkań chronionych przez Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego nie wykazała nieprawidłowości. Jej wyniki zostały przedstawione w pkt 2.2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 93-101)

3.5. W kontrolowanym okresie zarejestrowano dwie skargi dotyczące jakości usług opiekuńczych oraz jakości żywienia w DPS. W wyniku ich rozpatrzenia uznano je za niezasadne. Informacje o sposobie załatwienia przekazano pisemnie skarżącym,

²⁰ Kontrole coroczne, sprawozdania z przebiegu kontroli przekazywane Miastu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.

wyjaśniając podnoszone w skargach sprawy oraz informując o dokonanych usprawnieniach w realizacji usług. W jednym przypadku informacje tę przekazano po upływie jednego miesiąca od daty wpływu skargi (z ośmiodniowym opóźnieniem), przy czym o wydłużonym terminie rozpatrywania skargi nie poinformowano – stosownie do art. 36 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²¹ - skarżącego. Przyczyna niedopełnienia ww. obowiązku została ujawniona i wyjaśniona w Urzędzie w ramach funkcjonującego systemu kontroli zarządczej.

W przypadku funkcjonowania mieszkań chronionych – nie odnotowano wpływu żadnych skarg.

(akta kontroli str.367)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Przyjęte i stosowane zasady nadzoru nad prowadzonymi DPS nie były w pełni wystarczające. Aktualny cykl kontrolny dla DPS wynosił 6-7 lat, w związku z poziomem ryzyka wystąpienia nieprawidłowości, oszacowanym m.in. w oparciu o informacje uzyskane od komórki odpowiadającej za bieżący nadzór oraz o stwierdzone przez organy zewnętrzne nieprawidłowości. Niemniej w kontrolowanym okresie obejmującym cztery ostatnie lata nie wszystkie obszary działalności DPS były skontrolowane. Ocena ryzyka nie uwzględniała więc całokształtu działalności DPS i może być obciążona istotnym błędem skutkującym podwyższonym ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości i koniecznością częstszego przeprowadzanie badań audytowo-kontrolnych w tych jednostkach.

(akta kontroli str. 320-321)

Zastępca Prezydenta Miasta ds. Społecznych, odnosząc się do zakresu i częstotliwości przeprowadzanych kontroli wyjaśniła m.in., że na powyższe ma wpływ bardzo duży zakres zadaniowy w obszarze pomocy społecznej i ograniczone zasoby kadrowe. Dodała, że w przypadku zauważenia nieprawidłowości Prezydent Miasta może w każdym momencie zlecić przeprowadzenie kontroli nieplanowanej.

(akta kontroli str. 371-376)

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto sprawowało nadzór nad działalnością DPS i mieszkaniami chronionymi. Tworzyły go dwa elementy: nadzór bieżący realizowany głównie przez Wydział Spraw Społecznych oraz nadzór w ramach zadań Wydziału Audytu Wewnętrznego, Kontroli i Analiz Urzędu. Cykl badań audytowo-kontrolnych dotyczących działalności DPS ustalony został w oparciu o niepełne dane o ich funkcjonowaniu i wymaga weryfikacji.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Organy administracji samorządowej, w myśl art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym, mogą zlecić tylko i wyłącznie realizację zadania z zakresu pomocy społecznej. Zadania przewidziane do realizacji przez gminy i powiaty (tym same przypisane Miastu Gorzów Wlkp.) zostały zaś enumeratycznie wymienione w art. 17 oraz 19 ustawy o pomocy społecznej. Wśród

²¹ Dz. U. z 2022 r. poz.2000, ze zm.

nich zostały na przykład wymienione: prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej albo prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Pośród wymienionych w ww. przepisach form pomocy brak jest świadczenia wynikającego z przedmiotu zawartej przez Miasto umowy na udzielenie dotacji organizacji pozarządowej. Legalne udzielanie i przekazywanie dotacji wymaga zorganizowania pomocy w ramach jednej z form przewidzianych ustawą o pomocy społecznej, z pełnym uwzględnieniem zasad wynikających z przepisów prawa, w szczególności zakazujących Miastu zlecania organizacji pozarządowej ustalania uprawnień do świadczeń.

Wnioski

1. Prezentowanie w sprawozdaniach z zakresu udzielanej pomocy społecznej rzetelnych danych o prowadzonych mieszkaniach chronionych.
2. Zapewnienie pensjonariuszom DPS nr 1 określonych prawem warunków mieszkalno-bytowych.
3. Wzmocnienie sprawowanego nadzoru nad funkcjonowaniem prowadzonych domów pomocy społecznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 28 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 16 lutego 2023 r

Kontroler
Bogumiła Leszczyńska-Konczanin
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis